

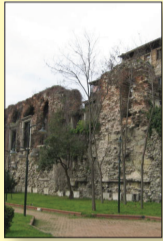
CREDINȚA STRĂBUNĂ

REVISTĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A ALBA IULIEI ♦ Anul XXX ♦ Nr. 1 (406) ♦ IANUARIE 2020

Plimbare prin Bizanț (XVI) Palatul Bucoleon

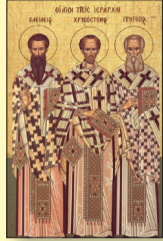
Palatul Bucoleon a fost folosit de curtea bizantină până în secolul al XI-lea, când Comnenii au mutat reședința imperială în zona Vlahernelor. Impunătorul palat a fost folosit și pentru întâlnirile oficiale.

» Pagina 4

Trisfetitele

În studiul de față, dorim să expunem câteva idei despre ce presupune cinstirea Sfinților Trei Ierarhi (Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie Teologul și Sfântul Ioan Gură de Aur) în tradiția populară românească.

» Pagina 5

Din viața Eparhiei

☞ Copiii din cadrul Așezământului social „Sfântul Mucenic Ciprian” din Ocna Mureș au sărbătorit Ziua Culturii Naționale
☞ Mihai Eminescu, evocat și comemorat la Reghin
☞ Restaurarea bisericii de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Geogel

Paginile 2-3

Varia

☞ Nicolae Bălcescu în Munții Apuseni
☞ O stradă din New York va purta numele unui preot ortodox
☞ Valeriu Gafencu (1921-1952)
☞ În primele secole, Crăciunul și Boboteaza erau prăznuite în aceeași zi

Pagina 7

Lucrările Consiliului și ale Adunării eparhiale în Arhiepiscopia Alba Iuliei

În ziua de 23 ianuarie 2020, în Cetea Marii Uniri s-au derulat lucrările Consiliului eparhial și ale Adunării eparhiale din Arhiepiscopia Alba Iuliei. Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Irineu, de la ora 9:00, în sala de conferințe a Căminului bisericesc *Peregrinus* din incinta Mănăstirii „Hristos Pantocrator”, a fost deschisă prima ședință din acest an a Consiliului eparhial, în cadrul căreia au fost analizate câteva problematice de natură patrimonială din ultima parte a anului trecut și au fost prezentate proiectele pentru anul care a început. În preambulul întrunirii în plen a membrilor Adunării eparhiale, au avut loc ședințele de bilanț ale celor cinci comisii de lucru: administrativ-bisericească; culturală și educațională; economică, bugetară și patrimonială; social-filantropică și organizatorică, juridică și de validare. În cadrul acestor ședințe, au fost dezbătute activitățile sectoarelor de activitate ale Administrației eparhiale și au fost discutate proiectele pentru anul în curs.

Începând cu ora 10:30, după slujba de *Te-Deum* oficiată de Chiriarhul nostru, a debutat ședința Adunării eparhiale la care au luat parte cei 30 de membri aleși din cuprinsul protoierilor din județele Alba

și Mureș, la care s-au alăturat, în calitate de invitați, prefectul județului Alba, conducătorii instituțiilor de învățământ teologic din Eparhie, inspectorii școlari de religie, părinții protopopi, stareți și starețe și alți invitați speciali. În deschiderea evenimentului, Părintele Arhiepiscop Irineu, în calitate de președinte al Adunării eparhiale, a adresat un cuvânt de bun venit tuturor celor prezenți, evidențiind

importanța slujirii Bisericii strămoșești în contextul socio-istoric al noilor provocări ideologice ale începutului mileniului III. În continuare, părinții consilieri eparhiali au prezentat sinteza rapoartelor generale ale celor patru sectoare de activitate ale Centrului eparhial (administrativ-bisericesc, cultural, economic și social-misionar). Mai departe, au luat cuvântul câțiva membri din Adunarea eparhială, după

care rapoartele prezentate au fost votate în unanimitate.

La finalul acestei reuniuni anuale, Întâistătătorul Eparhiei noastre a adresat mulțumiri tuturor membrilor Adunării eparhiale și le-a urat spor în activitățile pe care le realizează fiecare dintre aceștia. Referindu-se la lucrările acestui organism deliberativ bisericesc, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu a spus: „La Adunarea eparhială s-a evidențiat bogata activitate desfășurată în diverse sectoare ale Eparhiei noastre. Din rapoartele generale ce au fost prezentate astăzi, am înțeles că prin conlucrare jertfelnică cu Hristos, «Capul Bisericii», putem fi celule vii și roditoare spre zidirea Corpului eclezial, adică a Trupului tainic al lui Hristos, Cel Ce este cu noi până la sfârșitul veacului. Cu toții am constatat că acest timp trecător este prețios și trebuie să-I dăm Mântuitorului nostru fiecare clipă, lăsându-L pe El să ne organizeze viața. Fiind umili, ascultători și plini de zel în slujirea lui Hristos și a Bisericii Sale, putem contribui la stărpirea răului din societate și la cultivarea binelui moral care vindecă și regenerează realitatea înconjurătoare”.

Pr. Oliviu Botoi

Cuvântul ierarhului

Botezul se face prin afundare

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a făcut mântuirea noastră posibilă prin moartea, prin îngroparea și prin învierea Sa. El a murit pentru păcatele noastre și a înviat din morți ca să ne dea o viață nouă de neprihănire. Sfântul Nicolae Cabasila spunea pe bună dreptate: „Noi nu putem începe o viață în Dumnezeu, până nu am murit păcatului. Iar păcatul nu-l poate omorî decât singur Dumnezeu”. Botezul nostru înseamnă moartea față de păcat împreună cu Hristos, îngroparea omului vechi împreună cu Hristos și ridicarea împreună cu Hristos la o altă viață. În această privință, Sfântul Apostol Pavel scria: „Oare nu știți că toți câți în Hristos Iisus ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat. Așadar, prin Botez ne-am îngropat cu El în moarte pentru ca, așa cum Hristos a înviat din morți prin slava Tatălui, tot astfel și noi să umblăm întru înnoirea vieții” (Rom. 6, 3-4).

Când înțelegem adevărata semnificație a Botezului, avem foarte puțină dificultate să înțelegem forma adevăratului Botez. Moartea cere îngropare; chiar cuvântul „botez” vine din grecescul „bapti-

zo” care înseamnă a afunda, a scufunda, a pune sub apă. Mântuitorul nostru n-a fost botezat prin stropire sau turnare, ci în râul Iordan, „aproape de Salim, că erau acolo ape multe” (In. 3, 23). Când a venit la profetul Ioan pentru Botez, El a intrat în apă, a fost cufundat sub apă și, apoi, „Iisus a ieșit îndată din apă” (Mt. 3, 16). Botezul Său a împlinit simbolul morții, al îngropării și al învierii. Teofan al Niceei ne lămurește că „Hristos Se botează mai întâi ca să așeze în apă harul care regenerează; apoi, ca pe cei renăscuți prin Botez să-i atragă la frăție, făcându-Se Primul-Născut între mulți frați”.

Biserica creștină primară practica Botezul prin scufundare și această practică exista și în secolele imediat următoare. În multe dintre bisericile din Europa, Asia și Africa de Nord, a căror construcție se situează între secolele al patrulea și al paisprezecelea, au fost găsite baptisterii pentru scufundarea candidaților la Botez. Veacuri la rând, practica universală a Botezului a fost aceea despre care citim în Noul Testament și care corespunde și însemnătății cuvântului „botez”, anume

aceea de a scufunda sub apă pe cei ce se botezau. De-abia în anul 1311, Conciliul de la Ravenna a acceptat, în mod oficial, stropirea sau turnarea de apă ca fiind egale cu scufundarea. Sfântul Grigorie de Nyssa afirma cu tărie: „De aceea ne afundăm de trei ori în apă și ne ridicăm de fiecare dată în sus, închipuind prin afundare și ridicare îngroparea cea mântuitoare și învierea cea de-a treia zi, gândindu-ne la Stăpânul lumii”.

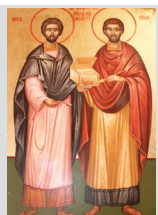
Noi, creștinii, credem că Fiul lui Dumnezeu a murit pentru păcatele noastre. Prin afundarea întreită în cristelniță, se arată clar că noi, și nu Hristos, suntem vrednici de moarte din cauza păcatelor noastre. Afundarea în apă simbolizează moartea, fiindcă o persoană nu poate trăi mult timp sub apă. Fiind botezată, persoana nu este ținută, totuși, sub apă, ci este scoasă afară imediat. Aceasta arată credința noastră că noi nu trebuie să murim pentru păcatele noastre, întrucât a murit deja Hristos în locul nostru. Când suntem afundați în apa Botezului, noi murim păcatului, iar când suntem ridicați din apă, noi înviem la o nouă viață în Hristos.

Astfel suntem părtași la moartea și învierea Răscumpărătorului divin, căci – așa cum ne încredințează Sfântul Ambrozie al Milanului – „cel ce moare în Hristos, încălzit prin Hristos, primește suflarea vieții și a învierii”.

Harul primit la Botez devine lucrător doar în măsura împlinirii poruncilor sfinte. Aceasta înseamnă că cel botezat trebuie să valorifice și să desăvârșească darurile baptismale, prin voința sa liberă. Moartea față de păcat realizată în Botez se prelungește în viața duhovnicească prin efortul depus pentru cultivarea virtuților, activând energiile dumnezeiești așezate în suflet prin Botez. Odată ce ne-am unit cu Hristos, în această Taină, și am primit numele Lui, „El nu mai vrea să mai păcătuim de acum înainte”, cum zice scriitorul bisericesc Origen. Deci, viața noastră, a creștinilor, trebuie să fie o predate integrală lui Dumnezeu, „slăvindu-L pe El în trupul nostru și în duhul nostru, care sunt ale lui Dumnezeu” (cf. I Cor. 6, 20).

† IRINEU
Arhiepiscop al Alba Iuliei

Sinaxarul lunii Ianuarie

Sfinții doctori fără de arginți Chir și Ioan

Sfinții mucenici, făcători de minuni și „doctori fără de arginți” Chir și Ioan au pătimit, dându-și viața pentru credința creștină, la începutul secolului al IV-lea, în timpul marii persecuții a creștinilor ordonată de către Împăratul Dioclețian.

Sfântul Chir s-a născut la Alexandria (Egipt), în secolul al III-lea d.Hr., într-o familie de creștini. Încă din copilărie, părinții săi i-au oferit o educație creștină, devenind în cele din urmă un medic foarte bun. Era renumit și pentru faptul că își trata pacienții fără plată sau alte recompense materiale. El vindeca în numele lui Iisus Hristos, rostind rugăciuni și recitând pasaje din Sfânta Scriptură. După ce pacienții săi se vindecau, el îi sfătuia să asculte de poruncile lui Dumnezeu și să trăiască o viață conformă voii Sale, pentru a-și menține sănătatea dobândită.

După ce s-a declanșat marea persecuție împotriva creștinilor ordonată de Împăratul Dioclețian, Chir a ajuns în Arabia, unde s-a călugărit. El a primit de la Dumnezeu darul facerii de minuni și astfel tămăduia bolile oamenilor nu cu doctorii, ci cu rugăciuni și prin cuvânt.

Sfântul Ioan, originar din Edessa (Asia Mică), era ostaș, însă devenise un binecredincios creștin. Auzind de minunile care le săvârșea Sfântul Chir, Ioan a mers în Arabia să-l cunoască pe renumitul medic. Ulterior, cei doi s-au împrietenit, iar Sfântul Ioan a devenit discipolul sfântului Chir atât în credință și în evlavie, cât și în arta medicinei, ajungând și el un „doctor fără de arginți”.

După un timp, cei doi au auzit că a fost prinsă și întemnițată o femeie, anume Atanasia, cu cele trei fiice ale ei: Teodota, Teoctista și Eudoxia, acuzată fiind pentru credința în Iisus Hristos, și că trebuie să apară în fața judecătorului. Sfinții Chir și Ioan s-au temut ca nu cumva femeile, de teama chinurilor, să renunțe la credință. De aceea, au mers la ele și le-au îmbărbătat să rămână puternice în timpul supliciuului. Au fost însă prinși și ei, și după multe chinuri li s-au tăiat capetele, odată cu Atanasia și fiicele ei, în ziua de 31 ianuarie.

Credincioșii au luat trupurile sfinților Chir și Ioan și le-au îngropat creștinește. Mai târziu, în vremea Împăratului Teodosie al II-lea, moaștele lor au fost duse în Biserica „Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu” din Alexandria.

Praznicul Botezului Domnului, la Catedrala arhiepiscopală

Luni, 6 ianuarie a.c., în ziua Praznicului Botezului Domnului, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, a fost prezent în mijlocul credincioșilor din Cetatea Marii Uniri. Începând cu ora 9:30, la Catedrala Reîntregirii, Ierarhul nostru, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi și într-o atmosferă de rugăciune și liniște duhovnicească, a celebrat Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare și a rostit cuvântul de învățătură, în care a spus: „Ca părtaș al numelui lui Hristos,

creștinul este chemat să închine întregul timp al vieții sale întipăririi sau întrupării atributelor sau virtuților lui Hristos, «Bărbatul desăvârșit». Doar în aceste condiții el poate purta cu vrednicie, și nu în mod ipocrit, numele nobil de creștin. După cum Mântuitorul nostru a trăit pe pământ o viață curată, pilduitoare, tot așa și noi trebuie să trăim fără de păcat prin imitarea sau urmarea lui Hristos, cum zice Sfântul Grigorie Palama. Dimpreună cu Sfântul Apostol Pavel, vă îndemn pe toți: «Dacă prin Botez ați înviat împreună cu Hris-

tos, căutați-le pe cele de sus, acolo unde este Hristos, șezând de-a dreapta lui Dumnezeu».

La finalul Sfintei Liturghii, în fața complexului Catedralei arhiepiscopale, Întâistătorul Eparhiei noastre a oficiat Slujba Aghiasmei celei Mari, la care au luat parte numeroși credincioși. Sfințirea cea Mare a apei sau Aghiasma Mare este o slujbă săvârșită numai de Bobotează. Potrivit rânduielii din Minei, cu prilejul Arătării Domnului, slujba de sfințire a apei se poate săvârși de trei ori: la finalul Sfintei Liturghii din ajunul praznicului, după terminarea slujbei Utreniei Bobotezei și, desigur, după săvârșirea dumnezeieștii Liturghii din ziua sărbătorii Epifaniei. Dacă primele două slujbe se oficiază cu precădere la catedralele chiriarhale și mănăstiri, în parohii mulțimea credincioșilor participă la slujba Aghiasmei Mari după Sfânta Liturghie din ziua Bobotezei.

✍️ **Claudiu Popa**

Copiii din cadrul Așezământului social „Sfântul Mucenic Ciprian” din Ocna Mureș au sărbătorit Ziua Culturii Naționale

Miercuri, 15 ianuarie 2020, copiii din cadrul Așezământului social „Sfântul Mucenic Ciprian” din Ocna Mureș au sărbătorit Ziua Culturii Naționale, prilej cu care l-au omagiat pe marele poet național Mihai Eminescu, Evenimentul, organizat la Casa de cultură din localitate, a debutat cu rostirea câtorva cuvinte de către doamna prof. Marinela

Dănilă referitoare la opera lui Mihai Eminescu, după care domnul prof. Virgil Moga a prezentat câteva date biografice din viața poetului.

Rând pe rând, copiii prezenți la eveniment au recitat poezii eminesciene. Pe această cale, felicităm pe Sonia Hoca, Georgiana Vesa și Maria Dani, care au interpretat atât de frumos melodiile „Eminescu” și „Mai am un singur dor”.

Un moment aparte l-a constituit recitarea a 40 de strofe din poezia *Lucașfărul* de către tânăra Maria Dani, ocrotită la Casa de tip familial „Sfântul Mucenic Ciprian” din Ocna Mureș.

Îi felicităm pe toți cei implicați la realizarea acestui frumos eveniment cultural, respectiv pe copiii și cadrele didactice din așezământ, precum și pe doamna Liana Stoica, directorul Casei de Cultură „Ion Sângereanu”, partener apropiat al așezământului nostru. De asemenea, adresăm mulțumiri Primăriei orașului Ocna Mureș și sperăm ca prin toate activitățile pe care noi le desfășurăm să menținem treaz, precum o făclie, dorul permanent pentru poezie, istorie, neam și țară în sufletele copiilor care sunt mereu în grija noastră.

✍️ **Ciprian Orga**

Elogiu adus poetului național Mihai Eminescu, la Târgu-Mureș

Inspectoratul Școlar Județean Mureș, în parteneriat cu Filarmonica de Stat din Târgu-Mureș și Biblioteca Județeană Mureș, a organizat miercuri, 15 ianuarie a.c., o serie de evenimente dedicate Zilei Culturii Naționale și omagierii poetului național Mihai Eminescu, la 170 de ani de la nașterea sa.

Evenimentul, desfășurat sub genericul „La Steaua...”, coordonat de către doamna prof. Maria Kozak, inspector școlar pentru Limba și Literatura Română, a fost găzduit de Palatul Culturii din Târgu-Mureș și a fost precedat de o slujbă de pomenire la Biserica de Lemn „Sfântul Arhanghel Mihail”, locul unde, în iunie 1866, a poposit po-

etul, în drumul său spre Blaj. Apoi, a avut loc ceremonia depunerii de flori la statuia poetului din parcul Centrului Cultural „Mihai Eminescu” din localitate.

Momentul special al evenimentului l-a reprezentat acordarea *Plachetei Eminescu* și a *Diplomei de Excelență Culturală* unor personalități care susțin cu profesionalism și implicare actul cultural autentic, respectiv prof. Cristina Someșan – directorul Colegiului Național „Alexandru Papiu Ilarian”, prof. univ. dr. Mircea Simionescu – rectorul Universității „Dimitrie Cantemir” din Târgu-Mureș și Alexandru Cîmpeanu – vicepreședinte al Consiliului Județean Mureș.

Momentul dedicat aniversării poetului național a continuat cu un moment de poezie susținut de elevii târgumureșeni, completat de Corul Mixt al Filarmonicii din Târgu-Mureș care a încântat asistența cu pagini muzicale pe versurile poetului Mihai Eminescu.

Poetul național i-a impresionat pe contemporanii săi cu inteligență, memorie, cultură de nivel european și, nu în ultimul rând, prin bogăția și farmecul limbajului. O comunitate se definește în primul rând prin cultura sa, iar în județul Mureș, diversitatea este cea care caracterizează toate manifestările culturale.

✍️ **Alin Zaharie**

TRADIȚII ROMÂNEȘTI ÎN LUNA IANUARIE

» continuare în pag. 5

Trisfetitele

Prima parte a lunii ianuarie este marcată de renașterea noului an, care începe să crească odată cu ziua care devine tot mai puternică în fața nopții care se micșorează. În studiul de față, dorim să expunem câteva idei despre ce presupune cinstirea Sfinților Trei Ierarhi (Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie Teologul și Sfântul Ioan Gură de Aur) în tradiția populară românească. Nu ne vom opri asupra fiecărei biografii a celor trei mari sfinți ai Bisericii, dar considerăm oportună menționarea pe scurt a contextului în care cei trei Ierarhi au ajuns să fie cinstiți împreună. În secolul al XI-lea, în Constantinopol era o aprigă dispută între trei facțiuni religioase (*vasilieni*, care apreciau dialectica ascetică a Sfântului Vasile cel Mare, *ioaniții*, care admirau arta cuvântului aparținând Sfântului Ioan Gură de Aur, și *gregorienii*,

care vedeau în ascuțimea minții Sfântului Grigorie Teologul principiul fundamental al teologiei) care aducea mare prejudiciu și dezbinare în Biserică. Tradiția spune că situația s-a soluționat abia după ce Episcopul Ioan al Evhaitelor, un vrednic Ierarh din acea perioadă, a spus că cei trei luminați Ierarhi i s-au arătat în vis, rugându-l să transmită tuturor că ei sunt egali înaintea lui Dumnezeu. Tot Episcopul Ioan îi cere Împăratului bizantin de atunci, Alexie I Comnenul, în jurul anului 1081, să instaureze ziua de 30 ianuarie ca prilej de sărbătorire a celor Trei Sfinți Ierarhi. Cererea a fost aprobată, iar Ioan al Evhaitelor, ctitorul sărbătorii, a întocmit slujba celor trei Ierarhi și a făcut din ziua de 30 un praznic generalizat în toată Ortodoxia (Ene Braniște, „Sfinții Trei Ierarhi în cultul creștin”, în *Biserica Ortodoxă Română*, 1-2/1958, p. 191).

LUNA IANUARIE ÎN ISTORIE

10 ianuarie 1799: S-a născut inventatorul român Petru Poenaru. În 1827 a brevetat stiloul sub numele de „Condeiu portăreț fără sfârșit, alimentându-se însuși cu cerneală”;

12 ianuarie 2010: A avut loc cutremurul din Haiti, care a cauzat moartea a 230.000 de oameni;

18 ianuarie 1879: La Teatrul Național din București, a avut loc premiera comediei *O noapte furtunoasă* a scriitorului Ion Luca Caragiale;

23 ianuarie 1821: Mișcarea lui Tudor Vladimirescu a anunțat *Proclamația de la Padeș*, declanșând Revoluția de la 1821 în Țara Românească;

24 ianuarie 1859: Domnitorul Alexandru Ioan Cuza al Moldovei a fost ales domnitor al Țării Românești, stabilind o uniune personală a celor două țări, care avea ulterior să fie transformată într-o uniune politică, Unirea Principatelor Române;

26 ianuarie 1699: S-a încheiat Tratatul de la Karlowitz, prin care s-a pus capăt Războiului Austro-Otoman, iar Imperiul Austriac și-a extins stăpânirea asupra Ungariei, Transilvaniei și Slavoniei;

31 ianuarie 1418: A murit Mircea cel Bătrân, domnitor al Țării Românești. În timpul său, principatul a ajuns la cea mai mare dezvoltare și întindere teritorială din istoria sa.

Mihai Eminescu, evocat și comemorat la Reghin

Primăria și Consiliul Local Reghin, Protopopiatul Ortodox Român Reghin, Biblioteca Municipală „Petru Maior” și Despărțământul Reghin al Astei au organizat duminică, 19 ianuarie a.c., un moment comemorativ dedicat poetului Mihai Eminescu. Astfel, la Biserica „Înălțarea Domnului” din localitate, după săvârșirea Sfintei Liturghii, în cadrul unei prelegeri am evocat vasta personalitate a poetului Mihai Eminescu și opera sa impresionantă. În expunere, m-am referit la poeziile cu tematică religioasă ale lui Mihai Eminescu, la naționalismul și dragostea sa față de poporul român, precum și la universalismul lucaferului poeziei românești. Totodată, doamna Ec. Maria Precup, Primarul Municipiului Reghin, a transmis un mesaj cu prilejul acestui eveniment. Apoi, de la ora 12:00, la bustul poetului neperche (situat în centrul municipiului Reghin, în fața bisericii de la Proto-

popiatul Ortodox) a fost săvârșită o slujbă de pomenire în memoria marelui poet Mihai Eminescu. Rânduiala parastasului a fost săvârșită de un sobor de preoți, format din: părintele protopop Valentin Vârva, părintele Ionel Iacob și părintele Alin Șut. De asemenea, s-au depus coroane și jerbe de flori din partea organizatorilor. A fost o activitate cultural-spirituală de înaltă ținută, de intensă trăire emoțională și de un vibrant simțământ românesc. A luat parte o mulțime de oameni, iubitori de cultură, de literatură, fiind de față și cadre didactice sau bibliotecari școlari. A fost prezent și prof. Ioan Conțiu, directorul Casei Municipale de Cultură „Eugen Nicoră” Reghin.

Cu siguranță, în centrul culturii naționale rămâne mereu personalitatea de neegalat a poetului Mihai Eminescu, cel care a ridicat literatura română pe cele mai înalte culmi. Caracterul său, credința sa,

pasiunea ce-l mistuia pentru muncă, pentru mai bine, pentru frumos, ca și întreaga sa creație nu sunt întâmplătoare. Ele își aveau izvoare adânci și bogate. Eminescu n-a fost și nu s-a simțit nicio clipă ca o frunză bătută de vânt, ci, dimpotrivă, ca o ființă cu puternice rădăcini în trupul sănătos al poporului său, în înțelepciunea și frumusețea folclorului acestuia. Cu via conștiință a acestor indestructibile rădăcini, Eminescu a putut fi un luptător neobosit, care nu și-a pierdut nicodată speranța.

Dincolo de talentul său uluitor, ceea ce face din Eminescu una din personalitățile creatoare cele mai de seamă ale lumii este tocmai imensitatea universului său launtric, în care descoperim arzătoarele, sfâșietoarele frământări ale veșnic nepotolitei sale conștiințe umane și artistice, totdeauna în căutarea adevărului și a cuvântului, ce poate exprima în chipul cel mai exact acest adevăr. Mihai Eminescu este poetul român care nu poate fi egalat și în același timp face parte din galeria celor mai mari oameni de cultură din literatura universală. Prin el, poezia românească a urcat pe cele mai înalte culmi. Genialitatea și talentul artistic deosebit l-au așezat pe un loc demn, în rândul celor mai mari poeți ai umanității.

Prof. Florin Bengean

Restaurarea bisericii de lemn

„Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Geogel

Proiectul „Restaurarea bisericii de lemn «Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil» – împrejmuire, amenajare cimitir Geogel”, cod SMIS 117524, este implementat de către Parohia Ortodoxă Română Geogel și are o valoare totală de 3.094.975,28 lei (suma reprezentând valoarea totală a proiectului conform contractului), din care 3.031.087,35 lei (suma nerambursabilă alocată) reprezintă finanțare nerambursabilă. Programul Operațional Regional 2014-2020 este implementat la nivel național de către Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, în calitate de Autoritate de Management, iar la nivel regional de către ADR Centru, organism intermediar al programului ce monitorizează implementarea acestui proiect în Regiunea Centru.

Această lucrare minunată, săvârșită spre slava lui Dumnezeu, și nu spre lauda oamenilor, constă în valorificarea patrimoniului cultural din localitatea Geogel și poziționarea monumentului istoric, respectiv a bisericii de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, peste limitele unei entități de

cult religios, în sensul așezării pe o treaptă superioară, aceea a unui promotor al culturii românești, un factor activ de creștere a calității individului, care să contribuie la dezvoltarea economică și socială a zonei din care face parte.

Această lucrare vizează realizarea unor serii de intervenții absolute necesare bisericii de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”, în vederea păstrării nealterate a componentei artistice și culturale (consolidare, pictură, iconostas, amenajări exterioare). Investiția presupune două tipuri de lucrări distincte, și anume: reabilitarea monumentului istoric (intervenții pentru consolidare, conservare-restaurare, restaurare a picturii murale și a icoanelor împărătești) și realizarea unor lucrări exterioare conexe care au ca obiectiv asigurarea unui cadru amenajat corespunzător pentru monumentul istoric, necesare punerii în valoare a acestuia. Durata de implementare a proiectului este de 57 luni, respectiv în intervalul 1 iunie 2015 și 29 februarie 2020.

Persoanele țintă sunt reprezentate de: beneficiari direcți (turiștii, vizitatorii, enoriașii și

orice alte persoane care vor participa anual la biserica de lemn „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” pentru rugăciune și reculegere, pentru a admira autenticitatea monumentului, pentru a se bucura de o destinație nealterată, pentru a aprecia valorile românești, și beneficiari indirecti (agenții economici, cu predilecție cei implicați în comerț și turism, autoritatea publică locală). Indicatorii de proiect/de realizare vizează restaurarea unui obiectiv de patrimoniu cultural, iar numărul de vizitatori după intervenția asupra obiectivului de patrimoniu care beneficiază de sprijin va fi de minim 180 de vizitatori. Efectul asistenței financiare asupra implementării proiectului este unul pozitiv, de natură să accelereze dezvoltarea domeniului digitizării patrimoniului cultural, generând noi oportunități în domeniul cercetării și dezvoltării economice.

Pașii efectivi în vederea salvării bisericii din Geogel au început pe 8 noiembrie 2010, la câteva luni după numirea mea în această parohie, pe care am păstorit-o 6 ani și 4 luni (până la 1 decembrie 2016). Cu ajutorul lui Dumnezeu, al Maicii Sale și al tuturor sfinților și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Irineu, am continuat să lucrez la finalizarea efectivă a proiectului de restaurare. Acest proiect de suflet se adresează tuturor celor ce știu să iubească credința adevărată în Dumnezeu și valorile neamului nostru românesc.

Pr. Daniel Pașcanu

Evenimente

Tineri din întreaga țară și din diaspora au participat la tradiționala Tabără de colinde de la Oașa și Găbud

În perioada 21-29 decembrie 2019, la Mănăstirea „Sfântul Mare Mucenic Pantelimon” de la Oașa și la Schitul „Sfântul Ioan Evanghelistul” de la Găbud (județul Alba), s-a desfășurat Tabăra de colinde, care a reunit peste 600 de tineri din țară și din diaspora. Acțiunea a fost organizată de către Arhiepiscopia Ortodoxă a Alba Iuliei, Mănăstirea Oașa și Schitul „Sfântul Ioan Evanghelistul” de la Găbud. Tabăra a început în ziua de 21 decembrie, odată cu ajungerea la cele două așezăminte monastice a cetelor de tineri din diferite colțuri ale țării: București, Cluj-Napoca, Brașov, Sibiu, Timișoara, Oradea, Târgu-Mureș, Iași, Alba Iulia, dar și din diaspora. Toți participanții la tabără au făcut parte dintr-un grup, dintr-o cază de colindători, pentru că tradiția colindatului e un bun comun care s-a născut și s-a transmis prin efortul colectiv al tuturor generațiilor. Ceea ce i-a unit pe toți tinerii prezenți a fost bucuria de a duce mai departe moștenirea spirituală a neamului românesc, respectiv bucuria de a colinda împreună.

Ziua de Ajun a fost consacrată pregătirilor pentru marea sărbătoare a Crăciunului. Fiecare a contribuit, după puterea sa, la buna desfășurare a activităților: la biserică, la bucătărie, la curățenie sau la animale. Dis de dimineață a început pregătirea mesei îmbelșugate, în jurul căreia s-au așezat colindătorii, seara. Îmbrăcați în straiele populare, tinerii au participat la slujba privegherii de Crăciun și, apoi, cu lumânări aprinse în mâini, au mers spre sala atât de frumos împodobită, cântând „O ce veste minunată” și „Deschide ușa, creștine!”. Ajunși în sală, s-au așezat cete de jur împrejurul mesei frumos împodobite. Timp aproxi-

mativ 5-6 ore, „timpul s-a oprit în loc”, făcând loc pentru deschiderea inimilor, pentru răgaz de liniște sufletească. Colindele au prins viață, iar „viața s-a transformat în colind”.

În ziua de Crăciun, după participarea la Sfânta Liturghie la Mănăstire, colindătorii au plecat în satele și orașele din țară, împărțiți în cete în funcție de orașul din care au venit (Sibiu, Brașov, Oradea, Timișoara, București, Iași sau din diaspora), ducând cu ei bucuria Nașterii Domnului Hristos. În cele trei zile de Crăciun, tinerii au colindat în satele de pe Valea Sebeșului, din Mărginimea Sibiului, din jurul Găbudului, dar și în orașe precum Alba Iulia, Aiud, Sibiu, Brașov, Cluj-Napoca, Târgu-Mureș, Petroșani, Arad și Timișoara. În 28 și 29 decembrie, tinerii s-au reîntâlnit la Schitul Găbud pentru a încununa împreună încheierea taberei. Timp de cinci zile, tinerii, îmbrăcați în costume populare, au vorbit doar în graiul colindelor vechi românești și au respirat aerul tradițiilor românești. Experiența taberei i-a marcat profund pe participanți.

Bucuria și uimirea din privirea și din chipurile oamenilor nu se pot descrie în cuvinte. Gazdele i-au ascultat pe tineri cu sufletele deschise. În această tabără, toți au fost părtași la o bucurie ce înalță către Dumnezeu. După opt zile petrecute în aceste locuri, ne-am întors la ale noastre cu un zâmbet în inimă, cu sentimente vii și cu amintiri care vor dăinui și vor reactualiza frumusețea clipelelor petrecute. Pe lângă toate acestea, rămâne inclusiv speranța participării la taberele viitoare, activități ce ne apropie atât de mult de adevăratele valori.

Prof. Carmen Jinaru

Acțiune catehetică dedicată Sfintei Scripturi, în parohia Vătava, protopopiatul Reghin

La începutul anului 2020, cu ocazia sfințirii caselor, în parohia Vătava, protopopiatul Reghin, s-a desfășurat și acțiunea catehetică intitulată „Biblia – sufletul familiei”. Astfel, fiecare familie din această comunitate a primit în dar, din partea parohiei, o Sfântă Scriptură, în total fiind dăruite 290 de exemplare. Inițiativa acestui proiect aparține preotului paroh și Consiliului parohial,

dorindu-se astfel să fie răsplătită jertfelnicia și bunătatea enoriașilor, dar și să fie pentru fiecare credincios un punct de reper privind păstrarea nealterată a credinței strămoșești. Credincioșii, tineri și vârstnici, au primit cu bucurie și pioșenie Sfânta Scriptură, făgăduind să cerceteze mai profund cuvântul lui Dumnezeu.

Pr. Vasile Rotaru

Strigatul peste sat

Un obicei adeseori întâlnit în cuprinsul Transilvaniei, până în Maramureș și Oltenia, „strigatul peste sat”, a fost practicat în noaptea de Anul Nou, la Bobotează sau la „lăsata secului”.

Legat fiind de pețitul fetelor, îl regăsim și în zona Văii Gurghiului, unde este organizat de mai bine de 100 de ani un târg în cadrul căruia comunitățile din vecinătatea comunei Gurghiu se întâlnesc an de an. A fost inițiat de către nobilii maghiari, ca prilej de sărbătorire pentru țărani din satele aparținătoare domeniului nobiliar, care se întindeau pe Valea Gurghiului și o parte din Valea Beicii.

Organizat mai întâi în piața centrală din Gurghiu, devenind tot mai popular în rândul locuitorilor din zonă, a fost strămutat apoi în zona fostei gări din localitate, lângă podul ce trece peste râul cu același nume spre Cașva, și în cele din urmă pe platoul de lângă pădurea Moclar, loc unde se organizează și astăzi.

Data desfășurării acestui eveniment a fluctuat și ea în timp. Dacă la începuturi era 23 aprilie, la sărbătoarea Sfântului Mare Mucenic Gheorghe, de unde și numele de *Târgul Sângiorzului*, apoi a primit o dată schimbătoare în luna iunie, în funcție de praznicul Rusaliilor, fiindu-i schimbat și numele în *Târgul fetelor*.

Cete de săteni se adunau în ziua sărbătoririi, fiecare comunitate având un spațiu bine delimitat, în care muzicanții cântau melodii de joc specifice zonei. Tinerii se întâlneau,

închegau prietenii din care mai apoi se dezvoltau căsniciile, totul sub supravegherea și acordul părinților. De obicei, căsătoriile erau încheiate între membrii aceleiași comunități, nefiind agreeate legăturile cu „lăturenii”, cei din alt sat, nici măcar la joc.

Bucuria serbării era pregustată din ajun, când grupuri de feciori se adunau pe versanții unor coline învecinate satelor și împlineau acest obicei. Mai exact, erau două cete în fiecare sat, între care se purta un dialog prin care erau evidențiate atitudini și caractere întâlnite la fetele de măritat. Prin intermediul ironiei erau prezentate celor curioși greșeli, dar și virtuți ale fetelor ce se pregăteau de măritiș.

Spre exemplu, în satul Sânmihai de Pădure, cele două cete de feciori ocupau versanții sud-estic și nord-vestic de lângă vatra satului, aprindeau focuri de vreascuri, și începeau strigatul, care avea pentru fiecare persoană sau situație anumite ironii.

Punctul culminant îl constituia momentul în care o roată din fier de la un plug sau de la teleguță, înfășurată în paie, era aprinsă și rostogolită la vale, aceasta oprindu-se cel mai adesea în pâraul ce desparte cei doi versanți.

Auditoriul nu lipsea, curiozitatea îndemnându-i pe toți să afle lucruri inedite din viața tinerilor, cele mai emoționate fiind tinerele, asistate de către părinții lor.

Pr. Daniel Sava

Plimbare prin Bizanț (XVI) Palatul Bucoleon

Palatul Bucoleon e singura clădire ce a mai rămas, chiar dacă sub formă de ruine, din fostul Mare Palat imperial bizantin. Fațada cu trei geamuri impresionante, cu ancadramente de marmură invadate de plante agățătoare mai amintesc de măreția de odinioară. Palatul a fost ridicat pe țărmul Mării Marmara pe vremea Împăratului Theodosie al II-lea (408-452). Numele provine de la un grup statuar reprezentând un leu doborând un taur, așezat chiar pe chei. Statuia a fost așezată acolo cu ocazia amenajării unui port privat pe vremea Împăratului Justinian. Poate pentru acest motiv, palatul era cunoscut și sub numele de „Palatul lui Justinian”, dar în istorie a rămas cunoscut sub numele de Bucoleon. În secolul al IX-lea, Împăratul Theofil i-a adăugat o fațadă impunătoare orientată spre mare. Împăratul Nichifor Focas (963-969), temându-se de o eventuală conjurație, a transformat palatul într-o fortăreață, ridicând un

zid de apărare. Puternicele ziduri nu i-au împiedicat pe asasini să le escalade și să-l suprimă în noaptea de 11/12 decembrie 969. Trupul fără viață al împăratului a fost aruncat în grădinișle palatului.

Palatul Bucoleon a fost folosit de curtea bizantină până în secolul al XI-lea, când Comnenii au mutat reședința imperială în nordul orașului, în zona Vlahernelor. Impunătorul palat a fost folosit, de asemenea, pentru unele întâlniri oficiale. Împăratul Manuel Comnenul a primit aici pe regele Amaury al Ierusalimului și pe sultanul de Rum, Kilij Arslan II. Totodată, în 1166, a fost organizat aici un sinod bisericesc.

Palatul a fost devastat de către latinii celei de-a patra cruciade, revenind lui Bonifaciu de Montferrat. După cum spune Villehardouin, cronicarul cruciadei, nu se puteau număra comorile găsite acolo. Pe parcursul întregii stăpâniri latine (204-261), palatul a fost folosit ca re-

ședință, iar după recucerirea bizantină din 1261, Mihail Paleologul a folosit o vreme palatul, dar a preferat Vlahernele. Părăsit, nemaigăsindu-se fonduri financiare pentru întreținerea sa, Palatul Bucoleon a căzut în ruină. În această situație, ruinele au fost parțial distruse în 1873, pentru a face loc liniei de cale ferată către Sirkeci. Atunci s-a descoperit alături de alte statui și grupul statuar de la care provine numele palatului. Lei de piatră ce străjuiau intrarea în port pot fi văzuți azi la muzeul de Arheologie din Istanbul. În 2018 municipalitatea Istanbulului a anunțat că palatul va fi restaurat și redat patrimoniului cultural și circuitului turistic.

În mai 1453, când turcii otomani au cucerit Constantinopolul, Mehmet al II Cuceritorul, vizitând palatul, a recitat dintr-un poet persan: „Păianjenul țese perdelele / din palatul Cezarilor / Bufnița cheamă ceasurile / în turnurile Afrasiabului”.

Așa în ruină cum este acum palatul Bucoleon, el mai păstrează ceva din măreția de odinioară. În numărul viitor vom descrie celebrul palat Cenurgion ridicat de Împăratul Vasile I Macedoneanul. Dar până atunci să nu uitați: cea mai fascinantă istorie e istoria bizantină.

» continuare în următoarele numere

Pr. Cornel Marcu

In memoriam:

Părintele Visarion Cioca (1951-2020)

Începând cu anul 1996, s-a dedicat activității pastorale militare, urmând cursurile Colegiului Național de Apărare din cadrul Academiei de Înalte Studii Militare. A activat ca și preot militar la Regimentul 2 Tancuri din cadrul Brigăzii 6 Tancuri Târgu-Mureș, fiind, totodată, și preotul militar al Garnizoanei Târgu-Mureș, cu gradul de Locotenent-Colonel. În această perioadă, a citorit împreună cu camarazii de arme biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” în incinta Unității Militare, locașul fiind sfințit în anul 2001.

În anul 2009, a revenit la activitatea de preot paroh, în parohia Cecălaca și filia Botez, protopopiatul Luduș. Prin strădania părintelui Visarion Cioca, au fost demarate lucrările de reabilitare a iconostasului bisericii parohiale, care a fost sfințită în anul 2013. La biserica din Botez, părintele a coordonat și realizat lucrările de reabilitare a iconostasului și pictura generală a locașului de cult. Pentru vrednicia de care a dat dovadă, în anul 1995 a primit distincția de *sachelar*, iar în 2001, pe cea de *iconom-stavrofor*.

Părintele Visarion Cioca a trecut la Domnul în dimineața zilei de sâmbătă, 11 ianuarie 2020, iar slujba înmormântării a fost oficiată de către Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, în biserica „Învierea Domnului” din Noșlac.

Dumnezeu să îi facă parte de odihnă veșnică și să îl pomenească într-o Împărăția Sa.

Pr. Nicolae Usca

Părintele Dragomir Peteleu, un preot vrednic din Țara Moșilor

în expunerea revistei „Mitropolia Ardealului”.

În anul 1967, s-a căsătorit cu tânăra Rodica Trif din Vidra, urmând apoi să fie hirotonit preot pe seama parohiei Vidra Medie, protopopiatul Câmpeni, în toamna aceluiași an, de către Preasfințitul Părinte Teofil Herineanu, Episcop al Vadului, Feleacului și Clujului. Dumnezeu a binecuvântat familia părintelui cu trei fete: Aliona-Rodica, Adela-Maria și Ancuța Dragomira.

Vrednicul părinte Dragomir a slujit în Parohia Vidra Medie timp de 21 ani, unde, pe lângă activitatea pastorală, a efectuat lucrări de renovare a bisericii și a casei parohiale. În timpul regimului comunist, erau multe parohii vacante, iar din cauza lipsei preoților, părintele Dragomir a administrat pentru anumite perioade și parohiile din apropiere: Vidra-Goiștei, Ponorel, Avram Iancu, Țârșia și Poiana Vadului.

În toamna anului 1986, cu data de 1 noiembrie, preacuceritul părinte a fost transferat în parohia Gârda, protopopiatul Câmpeni, unde, de asemenea, a avut o activitate rodnică. Aici, părintele Dragomir, văzând marea dorință a credincioșilor de a avea un locaș nou de închinare, a construit o frumoasă biserică în centrul comunei, târnosită în anul 1996 și denumită, pe drept cuvânt, „Catedrala Moșilor”, datorită arhitecturii sale deosebite. Tot în timpul păstoririi sale, părintele Dragomir a reușit să construiască o nouă biserică în filia Ghețar Ocoale, precum și să renoveze biserica din filia Iarba Rea. Părintele s-a preocupat și de biserica veche, declarată monument istoric, făcând

demersuri către Guvern și reușind să primească fonduri financiare pentru restaurarea picturii care este de o valoare inestimabilă.

Pentru bogata activitate, părintele Dragomir a primit mai multe distincții, toate culminând cu *Crucea Patriarhală*. Preacuceritul sa fiind din fire blând, a căutat pacea, evitând conflictele și tensiunile care au apărut în timpul păstoririi sale, dedicându-se întru totul slujirii sacerdotale.

După ani mulți și binecuvântați de slujire ca preot paroh, părintele Dragomir s-a pensionat, fiind înbisericit la parohia Gârda pe care a păstorit-o timp de peste 28 de ani. La frumoasa vârstă pe care o are, părintele nu prea arată a pensionar. Și-a păstrat mersul sprinten, vocea caldă și puternică, dar și entuziasmul, dragostea pentru slujire și bucuria întâlnirii cu credincioșii. Slujește și acum în biserica pe care a înălțat-o alături de grădeni și participă cu bucurie la toate slujbele unde este chemat. Și, ca întotdeauna, este înconjurat cu venerație și mult drag de locuitorii din zona tradițională a Țării Moșilor. Despre întreaga lui activitate de preot desfășurată pe parcursul a mai mult de jumătate de secol și pe un vast areal al Munților Apusenii, s-ar putea scrie mult. Dar părintele, modest, nu-și asumă niciun merit. Ne spune că doar și-a făcut datoria și că a fost doar o zală din lanțul cu care grădenii au pornit la treabă ca să-și facă biserici trainice și să-și salveze biserica strămoșilor.

Pentru toată activitatea, îl felicităm, îi dorim sănătate și mulți ani.

Pr. Andrei Bâldea

Nicolae Bălcescu în Munții Apuseni

Din itinerarul parcurs de Nicolae Bălcescu în Transilvania, în anii 1848-1849, vom urmări prezența lui în Munții Apuseni, având, după cum se știe, scopul de a realiza o împăcare româno-maghiară, îndreptată împotriva dușmanilor comuni: regimul habsburgic și regimul țarist.

În dorința de împăcare a populației românești cu etnicii unguri, Bălcescu va pleca în tabăra militară a lui Avram Iancu din Munții Apuseni. În luna iulie 1849, îl găsim la Abrud, unde este găzduit pentru un timp în casa lui Ioan Sterca Șuluțiu, tribunul de onoare al Craișorului Munților. Bălcescu venea de la Cluj, unde poposise, după ce Kossut, la Seghedin, îi încredințase misiunea de a mijloci împăcarea mult dorită, în urma pătrunderii oștilor țariste în Transilvania. Iată cum apare Bălcescu în *Memoriile* lui Ioan Sterca Șuluțiu, prietenul apropiat

at al lui Avram Iancu, fiul Tribunalului Ioan Șuluțiu: „Casa și masa și inima părinților mei au fost pururea deschise. Sub toată durata revoluțiunii, era în casa noastră ca într-un hotel... Au venit apoi exilații politici: Alexandru Goleșcu, profesorul Ioan Ionescu de la Brad, Racovița, Adrian, Nicolae Bălcescu, genialul Bălcescu...”

Bălcescu a stat la Abrud de la sfârșitul lunii iulie și până la 3 august 1849. La Abrud, se afla atunci și tabăra lui Avram Iancu. Acest lucru se știe nu numai din cele scrise de Ioan Sterca Șuluțiu, care ne spune că Bălcescu a fost în casa tatălui său, ci și din studiul comemorativ din 15 mai 1851 scris de către însuși Nicolae Bălcescu la Paris și publicat în ziarul *Junimea română*, cu titlul „Mișcarea românilor din Ardeal la 1848”, studiu din care Nicolae Iorga, în anul 1920, publică o bună parte în limba franceză, sub titlul *Les Motzi et la révolution de 1848*.

Tabăra lui Iancu se afla deasupra casei Șuluțeștilor, de pe strada Mărășești, deasupra cimitirelor. Iată ce scria Bălcescu: „Fost-am de am văzut însumi pe acei îngrozitori moși, în acea vreme când inima îmi era zdrobită, căci din toate părțile vedeam naționalitatea română călcată și strivită de dușmanii străini; fusei fericit a găsi pe acele piscuri uriașe, pe deasupra norilor, o naționalitate și o viață românească înfocată și puternică. Cu ce entuziasm frenetic fusei aclamat și binecuvântat de acei țărani, când le spusei că am venit să le aduc urări de noroc și de izbândă din partea fraților lor din țară, minunați de vitejia lor! În

ce tăcere adâncă mă ascultau ei când le vorbeam de puterea nației române, de numărul ei, de întinderea pământului ce i-a dat Dumnezeu și de ursitele mărețe ce o așteaptă în viitor! Am auzit în ruinele Abrudului, oraș pustiit în tragica scenă ce se petrecu în luna mai 1849, am auzit o jună, înaltă și frumoasă, fată de munte, cântând un cântec dulce și duios... Acest cântec îmbărbător de simțire, acea albă, rumenă și frumoasă fecioară, ruinele pârlite și înnegrite ale Abrudului ce mă înconjura, motivele mormintelor unguerești pe care le vedeam de-alături mă impresionară foarte. Mi se păru a avea înaintea-mi o vedenie; mi se păru a vedea geniul naționalității române stând pe deasupra mormintelor dușmanilor străini și cântând un imn de înviere...”

Așadar, în luna iulie a anului 1849, Avram Iancu își avea tabăra la Abrud, unde se aflau găzduiți refugiații politici din Țară Românească și Moldova. Tot aici era și sediul operațiunilor militare. Din Abrud, Bălcescu, care fuse și la Câmpeni, a coborât spre Ighiu, dar știm că a revenit, de groaza muscalilor, înapoi la Câmpeni, iar după o lună a ajuns la Arad, unde a înmănat scrisoarea prin care Iancu făcea cunoscut fruntașilor maghiari că asigură neutralitatea în timpul luptelor lui Bem cu austro-rușii. Erau toate întârziate, însă la Câmpeni, Bălcescu se va fi întâlnit cu Iancu în casa chirurgului Kalcher, unde Craișorul Munților își avea cartierul general.

Pr. Pavel Moldovan

Martyria

Valeriu Gafencu (1921-1952)

De-a lungul vremii, credința poporului român a fost supusă unor grele încercări, care însă au fost biruite cu demnitate și curaj de către oameni mărturisitori și duhovnicești care purtau în suflet cuvintele lui Hristos: „Feriți-vă veți fi când din pricina Mea vă vor ocări și vă vor prigoni și, mișcându-vă, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră” (Mt. 5, 11). Suferințele din închisorile comuniste oglindesc martiriul din zorii creștinismului, iar cuvintele apologetului Tertulian – „sângele martirilor este sămânța creștinilor” – le corespund în vremurile noastre cele ale părintelui Arsenie Papacioc: „Comunismul a umplut cerul de sfinți”.

După căderea regimului totalitar, cei care au supraviețuit supliciilor și torturilor din temnițele comuniste și din lagărele de muncă au făcut cunoscute lumii cele trăite în detenție, dar și transformarea suferinței lor în bucurie și în cale spre mântuire. Cei care au primit cununa muceniciei în închisoare au rămas în memoria posterității datorită mărturiilor colegilor supraviețuitori, care au scos la iveală portrete neprihă-

nite demne de sinaxare. Un astfel de exemplu este tânărul Valeriu Gafencu, care „în pofida unui regim brutal și a unor condiții de trai necruțătoare, a dovedit o seninătate și o luciditate, greu de explicat și de înțeles” († Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei *Cuvânt înainte, în Sfântul închisorilor. Mărturiile despre Valeriu Gafencu*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2017, p. 6).

Valeriu Gafencu s-a născut la 24 ianuarie 1921, în Basarabia, în comuna Sângerei, din apropierea orașului Bălți, într-o familie înstărită. Tânărul Valeriu s-a făcut remarcat încă din vremea când era elev: avea rezultate foarte bune la învățătură, era iubit de colegi și foarte apreciat de profesori, exigent cu sine însuși și, de asemenea, exigent cu educarea surorilor lui. Ca frate mai mare, le supraveghea îndeaproape. Suflet sensibil, iubea literatura și a avut câteva încercări literare, pe care le-a publicat în revista liceului. Ca student al Facultății de Drept din Iași, Valeriu a fost un model de conduită modestă și curată. În toamna anului 1941, în condițiile în care Mișcarea Legionară era scoasă în afara legii, tânărul student, la vârsta de 20 de ani, a fost arestat și condamnat la 25 de ani închisoare.

Valeriu Gafencu a fost trimis la închisorile de la Aiud (1941-1949), Pitești (noiembrie-decembrie 1949) și Târgu Ocna (1949-1952), după ce se îmbolnăvise de tuberculoză. Pe durata detenției, în jurul său s-a format un grup mistic din care făceau parte Anghel Papacioc, Ioan Ianolide, Traian Trifan, Virgil Maxim, Traian Marian, Vasile Serghie, Marin Naidim și alții. Toți aceștia au renunțat la orice fel de orientare politică sau filosofică, preocupându-se doar

de trăirea autentică a învățăturii creștine și de mântuirea sufletului.

Părintele Mihai Lungeanu, un alt nevoitor din închisorile comuniste, ne oferă o însemnată mărturie despre gestul creștinesc pe care l-a făcut Valeriu Gafencu, salvând viața pastorului protestant de origine iudaică Richard Wurmbbrand. Unii bolnavi au primit de la familia medicamentul salvator, streptomycină, care pe atunci făcea minuni în bolile de plămâni. Printre ei se afla și Leonida Stratan, a cărui stare de sănătate se îmbunătățise. Drept urmare, a hotărât să-i dea medicamentul lui Valeriu, care se afla într-o stare gravă. Valeriu l-a primit, dar, la rândul său, în ciuda argumentelor și opoziției celor apropiați, l-a cedat pastorului Wurmbbrand (*Sfântul închisorilor. Mărturiile despre Valeriu Gafencu*, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2017, p. 156).

Sfântul închisorilor, cum a fost numit Valeriu Gafencu de către părintele Gheorghe Calciu, a trecut la Domnul pe 18 februarie 1952, cu o împăcare îngerească, după primirea Preacuratelor Taine ale lui Hristos. Vorbind despre starea de har în care se afla în ziua trecerii în veșnicie, iar Ioan Ianolide va mărturisii mai târziu: „E ziua cea mai fericită pe care am trăit-o, deși îmi muria cel mai scump om din viață. Dar tocmai el, în ziua aceea, mi-a transmis starea de plinătate lăuntrică ce mă însoțește și azi. Cred că am fost în ceruri. Cred că am fost și eu lângă Hristos, fiindcă Hristos era prezent în Valeriu” (Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, București, Editura Christiana, 2006, p. 251).

Pr. Nicolae Aloman

Actualitatea creștină

● O stradă din New York va purta numele unui preot ortodox

Consiliul Municipal din New York a hotărât ca o stradă din cartierul Brooklyn să poarte numele unui renumit preot ortodox care a slujit în zona respectivă timp de peste 50 de ani. Strada se va numi „Pr. Paul Schneirla” în semn de apreciere pentru activitatea pastorală desfășurată de clericul bisericii „Nașterea Maicii Domnului” din cartierul newyorkez. În mod special a fost aleasă strada unde se află lăcașul de cult, la intersecția dintre Bulevardul Ridge și Strada nr. 81.

„Fie că sunt veterani, activiști ai comunității sau doar eroi de zi cu zi, a fost întotdeauna o deosebită onoare pentru mine să contribuie la dedicarea unei bucăți din cartierul nostru oamenilor care au lăsat o amprentă indelebilă”, a declarat Justin Brannan, membru al consiliului local.

Părintele Paul Schneirla a fost primul paroh al comunității antiohiene „Sfânta Maria” din Brooklyn, unde a slujit din 1951 până la pensionarea sa, în 2002. Teolog renumit, cu o lungă listă de realizări notabile, părintele Schneirla a fost membru în Consiliul Național al Bisericilor începând cu 1940. A slujit ca preot al Arhiepiscopiei Antiohiei timp de 71 de ani și a fost primul președinte al Departamentului arhiepiscopal de educație creștină. Arhiepiscopia Antiohiană a primit sub oblăduirea ei cel mai stabil și de succes grup de rit occidental, *Societatea preoților de mir Sfântul Vasile*, în 1961. După primire, ei au devenit Vicariatul de rit occidental, iar liderul lor, Alexander Turner, a devenit preot ortodox și vicar-general până în 1971 al Vicariatului. După adormirea acestuia, părintele Paul Schneirla a devenit vicar-general. De asemenea, vrednicul sacerdot a fost profesor la Institutul de Teologie „Sfântul Vladimir” și a fondat revista *Cuvântul* a Arhiepiscopiei Antiohiene a Americii de Nord. Preacucerencia sa a trecut la cele veșnice în anul 2014.

Basilica.ro

Creștini, știți că... ?

● În primele secole, Crăciunul și Boboteaza erau prăznuite în aceeași zi?

Sărbătoarea Botezului Domnului sau Boboteaza, prăznuită în fiecare an la 6 ianuarie, alături de ziua de pomenire a Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul, 7 ianuarie, marchează sfârșitul sărbătorilor dedicate Nașterii Mântuitorului. În Răsărit, până în a doua jumătate a secolului al IV-lea, Nașterea Domnului era serbată în aceeași zi cu Botezul, la 6 ianuarie. Această îndoită sărbătoare era numită „Epifania” – Praznicul Arătării Domnului în lume.

În secolul al IV-lea, s-a făcut un schimb între Răsărit și Apus: Răsăritul a îmbogățit Apusul cu Sărbătoarea Botezului Domnului, numită Epifanie sau Teofanie, pentru că Sfânta Treime S-a arătat la Botez și, prin arătarea Domnului, prin descoperirea lui Dumnezeu, se cuprindea și Întruparea, Nașterea, în vreme ce Apusul ne-a dat Sărbătoarea aceasta cu dată fixă de la 25 decembrie, Sărbătoarea Nașterii Domnului, după calcule astronomice legate de solstițiul de iarnă, creând acel ciclu al Sărbătorilor cu dată fixă în ordine cronologică: 25 decembrie – Întruparea, apoi 1 ianuarie – Taierea împrejmur, 6 ianuarie – Botezul, 25 martie – Buna Vestire etc.

Uniformizarea în creștinătatea orientală și occidentală a datelor de prăznuire separate, 25 decembrie, respectiv 6 ianuarie, pentru cele două praznice, s-a făcut mai mult din raționamente practice. Majoritatea popoarelor păgâne aveau sărbători solare în jurul solstițiului de iarnă (22 decembrie). Biserica, prin mutarea zilei de prăznuire a Nașterii Domnului pe data de 25 decembrie, dorea să contracareze sărbătoarea zeului Mithra, zeul Soarelui, atât de populară în lumea păgână. Tocmai de aceea, de Crăciun, majoritatea troparelor și a stihirilor îi atribuie Mântuitorului apelative precum: „Soarele dreptății” (Mal. 4, 2), „Răsăritul cel de sus” (Zah. 6, 12) ș.a.

Sărbătoarea Nașterii Domnului și a Teofaniei nu trebuie să constituie un prilej de reflecție și analize sentimentaliste, ci de conștientizare a importanței vitale a Întrupării Domnului. Ambele sărbători se bucură de o bogată tradiție populară, de inspirație religioasă, la majoritatea popoarelor creștine, aceasta fiind o dovadă în plus a vechimii celor două praznice.

Basilica.ro

Agenda pastoral-misionară a Înaltpreasfințitului Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei Decembrie 2019

Duminică, 1 decembrie ❖ A liturghisit în Catedrala arhiepiscopală din Alba Iulia. La finalul Sfintei Liturghii, a oferit *Ordinul „Credință și Unire”* domnului General-locotenent Mihai Șomordolea, Consilier de Stat în Departamentul Securității Naționale la Secretariatul Consiliului Suprem de Apărare a Țării, domnului General-maior Viorel Pană, Șeful Statului Major al Forțelor Aeriene, și domnului Comandor Cristian Manolachi, Șeful Departamentului Resurse umane din cadrul Statului Major al Forțelor Aeriene. Apoi, pe esplanada din fața Catedralei, a oficiat slujba de *Te-Deum*, adresând un mesaj festiv românilor adunați la marea sărbătoare. În continuare, a asistat la parada militară, organizată cu prilejul serbării Zilei Naționale a României.

Marti, 3 decembrie ❖ La Casa de Cultură a Studenților din municipiul Alba Iulia, a participat la evenimentul „Bucuria darului”, organizat de către Asociația Filantropia Ortodoxă Alba Iulia în parteneriat cu DGASPC Alba, cu prilejul *Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități*.

Joi, 5 decembrie ❖ La Seminarul Teologic Ortodox „Sfântul Simion Ștefan” din Alba Iulia, s-a întâlnit cu elevii secției *Teologie Pastorală*, cărora le-a adresat cuvinte duhovnicești despre patronii spirituali ai claselor lor.

Vineri, 6 decembrie ❖ A oficiat Sfânta Liturghie în parohia Reghin-Ierņușeni, păstorită de părintele Claudiu Chiorean, Inspector de Religie în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Mureș. În continuare, a săvârșit slujba de binecuvântare a Centrului cultural-catehetic „Sfânta Mare Muceniță Ecaterina”, iar la final le-a oferit binefăcătorilor *Diplome de aleasă cinstitie*.

Sâmbătă, 7 decembrie ❖ În biserica „Înălțarea Domnului” – Catedrala Mare din municipiul Târgu-Mureș, a oficiat slujba de *Te-Deum* cu prilejul *Întâlnirii anuale a tinerilor din Arhiepiscopia Alba Iuliei*, ediția a IX-a, adresându-le celor prezenți o alocuțiune despre modurile prin care ei pot primi harul lui Dumnezeu. Seara, în biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din orașul Luduș, a asistat la concertul de colinde susținut de către artista Paula Seling.

Duminică, 8 decembrie ❖ A celebrat Dumnezeiasca Liturghie la Schitul „Înălțarea Domnului” de la Răzoare, protopopiatul Luduș, aflat sub oblăduirea maicii starețe Rafaela Paiuș.

Luni, 9 decembrie ❖ A efectuat vizite pastorale la Ocolul Silvic din municipiul Sighișoara și în trei parohii din protopopiatul Sighișoara, însoțit fiind de către părintele protopop Ovidiu Dan.

Marti, 10 decembrie ❖ A efectuat vizite pastorale la Unitatea de Pompieri și la Școala Gimnazială „Aurel Mosora” din municipiul Sighișoara, în parohia Hetiur și la Casa de tip familial „Sfântul Ierarh Nicolae” din parohia Criș, protopopiatul Sighișoara, însoțit fiind de către părintele protopop Ovidiu Dan.

Joi, 12 decembrie ❖ În parohia Albac, protopopiatul Câmpeni, a săvârșit Taina Sfântului Botez pentru pruncul George, fiul părintelui profesor Gavril Trifa.

Sâmbătă, 14 decembrie ❖ În Catedrala *Reîntregirii*, a asistat la slujba Vecerniei mari și a susținut prelegerea intitulată „Stăpânirea comunistă inumană și jertfa mărturisitoare a celor mai buni români”, în con-

textul aniversării a 30 de ani de la căderea regimului comunist din România.

Duminică, 15 decembrie ❖ A oficiat slujba de resfințire a bisericii și Sfânta Liturghie în parohia „Pogorârea Duhului Sfânt” – *Platoul Romanilor* din Alba Iulia. La finalul slujbei, părintelui Grigore Buda i-a acordat *Crucea Sfinților Ierarhi Bălgrădeni*, părintele Alexandru Teompa a fost hirotosit într-o *iconom-stavrofor*, iar binefăcătorii sfântului locaș de închinare au primit *Diplome de aleasă cinstitie*. În continuare, a săvârșit slujba de binecuvântare a Centrului cultural-catehetic „Sfântul Grigorie Teologul”.

Luni, 16 decembrie ❖ În Aula „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, a participat la ședința solemnă, iar în Sala Sinodală din Reședința Patriarhală la ședința de lucru ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Marti, 17 decembrie ❖ De sărbătoarea Sfântului Prooroc Daniel, în Catedrala Patriarhală din București, a liturghisit, în sobor arhieresc, condus de către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române.

Joi, 19 decembrie ❖ A participat la întrunirea Consiliului profesoral al Seminarului Teologic Ortodox „Sfântul Simion Ștefan” din Alba Iulia, rostind un mesaj duhovnicesc. De asemenea, în Salonul oficial al Centrului eparhial, a primit grupuri de colindători, vestitori ai Nașterii Domnului, pe care i-a zidit sufletește prin învățături privind însemnătatea luminosului praznic.

Vineri, 20 decembrie ❖ În Salonul oficial al Centrului eparhial, a primit cete de colindători, cărora le-a adresat frumoase cuvinte despre importanța sărbătorii Nașterii Domnului.

Duminică, 22 decembrie ❖ A săvârșit Dumnezeiasca Liturghie în Catedrala arhiepiscopală din Alba Iulia. Seara, a asistat la slujba Vecerniei și la concertul de colinde susținut de către corala „Sfânta Treime” a Catedralei *Reîntregirii*.

Luni, 23 decembrie ❖ A efectuat o vizită pastorală la Centrul pentru persoane vârstnice „Sfânta Ana” din orașul Teiuș.

Marti, 24 decembrie ❖ A oficiat slujba Pavcerniței mari cu Litie în Catedrala arhiepiscopală din Alba Iulia.

Miercuri, 25 decembrie ❖ De Praznicul Nașterii Domnului, a slujit în Catedrala arhiepiscopală din Alba Iulia. După Sfânta Liturghie, în Salonul oficial, a avut loc recepția îndătinată.

Joi, 26 decembrie ❖ De sărbătoarea Soborului Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, a celebrat Dumnezeiasca Liturghie în biserica „Înălțarea Domnului” – Catedrala Mare din municipiul Târgu-Mureș.

Vineri, 27 decembrie ❖ La Mănăstirea „Hristos Pantocrator” din municipiul Alba Iulia, a participat la Sfânta Liturghie și a rostit un cuvânt de învățătură.

Duminică, 29 decembrie ❖ A asistat la Sfânta Liturghie săvârșită la Mănăstirea „Buna Vestire” de la Pătrângești și a predicat.

Marti, 31 decembrie ❖ În Catedrala *Reîntregirii* din Alba Iulia, la miezul nopții, a oficiat *Slujba ce se săvârșește în noaptea trecerii dintre ani*, adresând credincioșilor un scurt cuvânt ocazional.

A consemnat
Eugen Bărbăntan
Secretar eparhial

●● Evenimente

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop Irineu a celebrat Dumnezeiasca Liturghie în parohia Sebeș III

De sărbătoarea Sfântului Prooroc și Înaintemergător Ioan, 7 ianuarie, Înaltpreasfințitul Părinte Irineu a oficiat Dumnezeiasca Liturghie în biserica parohiei

Sebeș III. La altarul acesteia slujește, de peste 30 de ani, vrednicul părinte Nicolae Cristian.

Elementele arhitecturale din interior aparțin stilului baroc. Iconostasul și

amvonul aparțin aceluiași stil și se încadrează perfect în arhitectura bisericii. Între anii 1989-1992, aceasta a fost pictată în stil neobizantin de către pictorul bisericesc Ioan Preduș din Orăștie, în tehnica *fresco*.

Bucuria întâlnirii dintre creștini și Ierarhul lor a fost sporită de faptul că nu a mai fost aici o Liturghie arhierescă din anul 1992. Pastoral bogata activitate pastoral-misionară, preotul paroh a fost hirotosit *iconom-stavrofor*.

Arhid. Rafael Orzeiu

Arhipăstorul Alba Iuliei a liturghisit în parohia „Sfânta Treime” din municipiul Reghin, județul Mureș

Duminică, 12 ianuarie, Înaltpreasfințitul Irineu, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a celebrat Sfânta Liturghie în parohia „Sfânta Treime” din municipiul Reghin. Credincioșii acestei comunități sunt păstoriți de către părintele Dimitrie Gherman.

Din documentele vremii reiese că parohia a fost înființată oficial în anul 1784. Prima biserică din lemn a purtat hramul „Sfântul Ierarh Nicolae”, fapt dovedit de inscripția de pe un clopot, ce a fost dăruit la anul 1760, cu prilejul

nașterii lui Teodor Bardosi. Acesta a făcut parte dintr-o familie de negustori, ctitori ai sfântului locaș.

După Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, Întăistătorul Eparhiei noastre a oficiat Taina Sfântului Botez

pentru prunca Ana, fiica preotului paroh. Răspunsurile la strană au fost date de către Grupul psaltic „Anastasios”, compus din studenți la medicina și teologie.

Arhid. Rafael Orzeiu

Înaltpreasfințitul Părinte Irineu a slujit în biserica „Sfânta Treime” din municipiul Târnăveni, județul Mureș

În Duminica a 29-a după Rusalii, 19 ianuarie, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu a săvârșit Dumnezeiasca Liturghie în biserica „Sfânta Treime” din municipiul Târnăveni. La final, unul dintre preoții parohi, Alin

Ierņușan, a fost hirotosit *iconom*.

Arhitectura bisericii se caracterizează prin îmbinarea armonioasă a două stiluri: romanice și bizantine. Între anii 1980-1983, s-a realizat pictura în tehnica *tempera grasă*,

compromisă total de incendiul izbucnit în anul 1986. Ulterior, pictorul Nicolae Gavrilăan a repictat, respectând întru totul compoziția iconografică și cromatică originală.

În cuvântul de învățătură, Înaltpreasfinția Sa a spus: „Noi, creștinii, avem datoria să-I mulțumim Bunului Dumnezeu nu numai pentru darurile și binecuvântările Sale, ci și pentru necazuri și suferințe, căci, în planul Tatălui ceresc, toate acestea ne conduc la curățirea de patimi și la sfințirea noastră”.

Arhid. Rafael Orzeiu

REDACȚIA „CREDINȚA STRĂBUNĂ”

Președinte: Înaltpreasfințitul Părinte IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei;
Redactor șef: Pr. Oliviu Botoi;
Redactori: Pr. Nicolae Aloman; Andrei Motora;
Colaboratori: Pr. Petrișor Muntean, Arhid. Rafael Orzeiu, Pr. Ioșif Zoica;

ISSN 1222-2313

Abonamentele se fac la orice Oficiu Poștal din țară sau direct prin mandat poștal pe adresa: ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ALBA IULIA, str. Mihai Viteazul, nr. 16, specificând pe verso: abonament „CREDINȚA STRĂBUNĂ” pe 2020 și adresa completă sau prin e-mail: editurareintregirea@gmail.com
Prețul unui abonament pe un an este de 20 lei + taxele poștale în valoare de 4 lei.

Tiparul executat la
TIPOGRAFIA ARHIEPISCOPIEI ORTODOXE ROMÂNE
ALBA IULIA
Concepție grafică și tehnoredactare
Pr. Nicolae Aloman